

DÖNEM: 23

YASAMA YILI: 4

TBMM
DİLEKÇE KOMİSYONU
GENEL KURUL
KARAR CETVELİ

Sayı: 9

YAYIM TARİHİ

26/03/2010

T.C.
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
Dilekçe Komisyonu Genel Kurulu Kararı

Karar No: 15

Tarih: 25/3/2010

Dilekçe No	Dilekçinin Adı Soyadı, Adresi	Dilekçe Konusu
7969	Dursun KURT ve 17 Kişi	Çevre ve insan güvenliği bakımından risk taşıyan pitbull vb. tehlikeli hayvanlar hakkında gerekli önlemlerin alınması talebi.
4472	Ahmet Halim Cd. No. 20 Çavuşbaşı / Beykoz İSTANBUL	

Dilekçe Komisyonu Genel Kurulu, 11/3/2010 tarihli 12 inci toplantısında, İçtüzüğü'nün 115 ila 120 nci maddeleri çerçevesinde, "Çevre ve insan güvenliği bakımından risk taşıyan pitbull vb. tehlikeli hayvanlar hakkında gerekli önlemlerin alınması " talebini içeren 17 imzalı dilekçeyi incelemiş ve karara bağlamıştır.

Kısaca belirtmek gerekirse dilekçelerde;

- Pitbull cinsi köpeklerin daha çok zengin kişilerce beslendiği,
- Bu köpeklerin saldırı amaçlı ve bahis oynatılan köpek dövüşlerinde kullanılmak için beslendiği,
- Ülkemizde bu köpeklerin beslenmesi yasaklanmış olmasına rağmen uygulamada bu yasağa uyulmadığı,
- Bulundukları muhitte pitbul vb. köpeklerin dolaştırılmasından dolayı tedirginlik yaşadıkları, insanların bu köpeklerden dolayı saldırılara uğradığı,
- Eşinin bir pitbull cinsi köpek tarafından hayati tehlike içinde yaralandığı, yaralayan köpeğin halen sahibi tarafından mahalle sakinlerini tedirgin edecek şekilde ortalıkta dolaştırıldığı,
- müteaddit başvurularına rağmen söz konusu tehlikeli hayvanlarla ilgili idari makamlarca gerekli önlemlerin alınmadığı belirtilerek, insan sağlığına yönelik ciddi tehditler oluşturan pitbull cinsi köpeklerin sokaklarda gezdirilmesinin önlenmesini ve caydırıcı önlemlerin alınmasını talep edilmiştir.

Ayrıca müşteki Dursun Kurt dilekçe ekinde, eşinin pitbull köpeği saldırısı sonucu yaralandığını gösteren fotoğrafı, raporları, pitbull cinsi köpeklerin neden olduğu ölüm ve yaralamaya ilişkin haberlerin yer aldığı gazete kupürlerini de sunmuştur.

Konunun diğer bir boyutu ise kamu otoritelerince meri mevzuat çerçevesinde gerekli denetimlerin yeterince yapıp yapılmadığıdır.

Ayrıca, gerek yazılı gerekse görsel medya organlarında şikâyet konusu ile benzer içerikli tehlikeli hayvanların yol açtığı mağduriyetlerin sıkça haber konusu yapıldığı görülmektedir. Komisyonumuz, dilekçe konusunun genellik arz etmesinden dolayı konuyu gündemine almayı uygun görmüştür.

Komisyonumuz, belirtilen iddiaların ne kadar gerçekliği yansıttığını irdelemek ve (varsa) sorunların giderilmesine yönelik olarak çözüm önerilerini almak üzere toplantıya davet edilen uzmanları dinlemiş, gelen dilekçeler ile yapılan yazışmalar üzerine ilgili kamu kurumları, meslek kuruluşu ve sivil toplum örgütlerinin sunmuş oldukları yazılı belge ve bilgileri incelemiştir.

Bu çerçevede, İçişleri Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı, Tarım ve Köyşleri Bakanlığı, Ankara Üniversitesi Veterinerlik Fakültesi, Türk Veteriner Hekimler Birliği ile konuya ilişkin çeşitli Sivil Toplum Örgütü temsilcilerinin yazılı veya şifahi görüş ve önerileri ele alınmış, başta Çevre ve Orman Bakanlığı olmak üzere kamu idarelerinin iş ve işlemleri sorgulanmıştır.

a-) Sivil Toplum Temsilcilerinin verdiği bilgiler:

Arama ve Spor Köpekleri Dernek Başkanı, Hayvan Eğitmeni ve Veteriner Hekim Tarkan Özvardar;

İdari makam ve görevlilerin hayvan ırkları konusunda yeterli bilgiye sahip olmamasının Hayvanları Koruma Kanununun ilgili Hükümlerinin uygulanmasında karşılaşılan en önemli sorun olduğunu,

Tehlikeli hayvanları kontrol altına almakla görevli personelin tehlikeli ırkları ayırt edebilecek bilgiye sahip olması gerekmesine karşın uygulamada bunun pek gerçekleşmediğini,

Pek çok köpeğin ırksal kimlik bilgisinin kayıtlı olmadığı, pek çok veterinerin dahi tehlikeli köpekleri ayırabilecek bilgidен yoksun olduğunu, elinde bir kimlik belgesi olmadığı için tehlikeli hayvan sahiplerinin köpeğinin tehlikeli hayvanlardan biri olmadığını iddia edebileceğini,

Türkiye’de konuya ilişkin yaşanan sorunlardan birinin hayvanların şecere bilgisi eksikliği olduğunu,

İnternetin tehlikeli hayvanların alım satımı için elverişli bir ortam olarak kullanıldığını,

Bakanlık onaylı ve ruhsatlı köpek eğitim ve üretim merkezlerinde bile tehlikeli köpeklerin üretilbildiğini, köpek üretimi ve satımı yapılan yerlerin yeterince denetlenmediğini,

Türkiye’de pitbul cinsi köpeklerin daha çok dövüş amaçlı ırkların yetiştirildiği eski Doğu Bloku ülkelerinden getirildiği için saldırganlığa daha eğilimli olduklarını, illegal köpek dövüşlerinin de pitbull vb. hayvanlara olan ilgiyi arttırdığını. bu köpek dövüşlerinin engellenmesi gerektiğini,

Mer’i mevzuatla öngörülen tehlikeli hayvanların kısırlaştırması ve ağızlıkla dolaştırma gibi önlemler hakkında halkın yeterince bilgili ve duyarlı olmadığını,

Tehlikeli hayvanların öncelikle kısırlaştırılması gerektiği ve birtakım tehlikelilik testlerine tabi tutulmalarının yani çevre ve insanlar için tehlikeli tepkileri eğilimleri olup olmadığının belli dönemlerle test edilmesi gerektiğini, bu tür uygulamaların Avrupa ülkelerinde bulunduğunu,

Söz konusu hayvanların genetik olarak saldırganlığa eğilimli olsalar da daha çok sahiplerinin suistimaline maruz kaldıklarını, aldıkları eğitimle saldırganlığa yönettiklerini,

Örnek vermek gerekirse yalnızca Ankara’da 1000 civarında tehlikeli köpeğin bulunduğunu, halen bu hayvanların sayılarında artma olduğunu,

Köpek dövüşlerinin engellenmesine ilişkin kolluk önlemlerinin yeterince alınmadığını, ihbar edildiği halde gerekli müdahalenin yapılmadığı olayları gördüklerini,

Belirtmiştir.

Hayvan Hakları Federasyonunun (HAYTAP) 9/3/2010 tarihli yazısında;

Hayvanları Koruma Kanunu’nun 14 üncü maddesinde tehlikeli hayvanlara ilişkin önemli yasaklar yer almasına karşın yasağın uygulamaya aktarılmaması nedeniyle bu hayvanların sebep olduğu pek çok dehşet verici olay yaşandığı, basit bir internet taraması ile bile buna ilişkin pek çok habere rastlanıldığı,

Pitbull cinsi köpeklerin daha çok saldırı amaçlı yetiştirildiği, bu köpeklerin erkek olanları bahis dövüşler için, dişileri ise damızlık olarak kullanıldığı,

Satışların daha çok internet üzerinden yapıldığı, petshoplara haber bırakılırsa talebe göre yavru edinildiği, örneğin petarkadas.com adlı internet sitesinde, yalnızca bu hafta içerisinde 1800 civarında tehlikeli hayvan satışına ilişkin, 650 civarında bu hayvanların çiftleştirilmesine ilişkin ilan verildiğini tespit ettiklerini, diğer internet sitelerindeki ilanlar ve internete yansımayan çiftleşmeler de hesaplandığı takdirde Türkiye genelinde hem satışın yüksek olduğu hem de bu hayvanların çiftleştirilme oranlarının oldukça yüksek olduğunun sonucunun çıkacağı,

Dövüşlerin son yarım saatte duyurulup düzenlendiği, dövüş mekânlarının genelde köpek eğitim çiftlikleri ve parklar olduğu,

Yasak kapsamındaki köpekler olan Pitbull Terrier, Japanese Tosa, Dogo Argentino, Fila Brasileiro türlerinin üretilmesini ve satışıyla mücadele etmek için özellikle petshopların ve üretim çiftliklerinin denetlenmesini ve yasağa uymayan bu tür yerler hakkında caydırıcı müeyyideler uygulanmasını öncelikle talep ettiklerini, daha sonra bu köpeklerin kayıt altına alınıp kontrolünün sağlanması gerektiği,

Sahipli olsun olmasın tüm pitbulların kapı kapı gezilip kısırlaştırılması, dövüştürülenlerin devletçe el konulup korumaya alınması gerektiği,

Bu tip köpekleri barındırılanların psikolojik teste alınması gerektiği

Gümrüklerden kaçak girişlerin engellenmesi gerektiği.

Veterinerlerin dövüş yarısı ile tedaviye gelen pitbulları ihbar etmelerine ilişkin uyarılmalarının yerinde olacağı,

Belirtilmiştir.

İstanbul Üniversitesi Veteriner Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Tamer Dodurka'nın Komisyon raporunun hazırlanması sırasında Komisyon Başkanlığına sunduğu yazılı bildiriminde;

Ülkemizde yasaklanan ırkların dünyada en fazla insan ısırın ırklar listesinin ilk sıralarında olmamasına karşın, en fazla insan ölümüne yol açan köpek ırkları listesinin ilk sıralarında pitbullun olduğunu, tehlikeli olabilecek birçok köpek ırkının adının kanun ve yönetmeliklerimizde yer almadığını,

Köpeklerin tamamının bilinçsiz ve kötü niyetli insanların elinde tehlikeli olabileceğini, yapılacak düzenlemelerin bir ırka değil hayvan sahiplerine yönelik olmasının yerinde olacağını,

Hayvan edinmedeki başıboşluğun engellenmesinin, herkesin istediği köpeği alıp ertesi gün atmasına engel olunmasının gerektiğini,

Önceliğin tehlikeli hayvan sahiplerine verilmek üzere, köpek edinmek isteyenlere hayvan sertifikası edinme gibi ciddi kuralların getirilmesinin gerektiğini, tehlikeli köpek sahiplerinin alacağı sertifika için köpek sahibinin belirli bir yaşta olması, eğitim alması ve akabinde sınava girmesi, mali mesuliyet sigortası zorunluluğu, vergi gibi kuralların konulması gerektiğini,

Tehlikeli hayvanların ruhsatlandırılmalarının ve davranış testlerinden geçirilmelerinin gerektiğini, bunun için veterinerlik fakültelerine yetki verilmesinin doğru olacağını,

Bu tür hayvanlar için özel vasıfları olan tasma takılması, belirli koşullara sahip ortamlarda bakılması (ikaz levhası, duvarların yüksek ve aralıksız olması) dolaştıran kişinin belirli yaşta olması vb. zorunluluklar getirilmesi gerektiğini,

Bu köpeklerin sahipleri açısından manevi olarak çok kıymetli olması nedeniyle ırkın geneline yönelik önlemlerden kaçınılmasının doğru olacağını,

Kanunla belirlenen tehlikeli hayvan ırklarının tespitinin yanlış yapıldığını, bu ırkların yasaklanmasından vazgeçilmesine ilişkin yasal düzenleme yapılmasının yerinde olacağını,

Belirtmiştir.

Türk Veteriner Hekimler Birliği Temsilcisi Ali KOÇ ;

Tehlikeli hayvanların genetik yapılarından kaynaklanan saldırganlığın problem yarattığını, fakat asıl problemin bu hayvanlara sahip olanların bunları başka insanlara karşı kötü niyetle kullanılmasından kaynaklandığını,

Bu hayvanların yarıştırılması ve dövüştürülmesi ile ilgili olarak internet ortamında açıkça satış ve reklam ilanlarına rastlandığını, sanal satış ortamının kaldırılmasının sorunun çözümünde ilk aşama olacağını,

Öncelikle ilgili Kanun ve Yönetmeliğin tam olarak uygulanması gerektiğini, uygulamada yaşanan sıkıntıların aşılması hususunda gereken katkıyı vermeye hazır olduklarını,

Belirtmiştir.

Türk Veteriner Hekimler Birliğinin 4/2/2010 tarihli yazısında;

Tehlikeli hayvanların saldırganlık özelliklerinin genetik yapılarından kaynaklandığı ve bu özelliklerinin eğitimle tamamen giderilemediği, bunun yanında güçlü fiziki yapıları nedeniyle zaptırap altına alınmalarının oldukça zor olduğu,

Bu özellikleri nedeniyle, sahibinin denetiminde dahi olsa, bu tür hayvanların kamusal alanlarda bulundurulmasının halkın huzuru, esenliği sağlığı ve güvenliği bakımından risk oluşturabildiği,

5199 sayılı Kanunun tehlikeli hayvanlara ilişkin hükümlerinin ilgili idarelerce gereği gibi uygulanmadığı, bunun sebebinin köpek cinsi hayvanların sağlıklı bir kayıt sisteminin olmayışı nedeniyle takiplerinin yapılamamasından kaynaklandığı,

Tehlikeli köpeklerin saldırgan özelliklerinin yanı sıra bu tür hayvanlardan insanlara bulaşabilen 200'den fazla zoonoz hastalığının olduğu,

Bu nedenlerle düzenli olarak veteriner hekim kontrolünün yapılıp, valiler ve yerel yönetimler tarafından sağlıklı kayıt ve takip sisteminin oluşturulması gerektiği,

Bildirilmiştir.

b-) Kamu Kurumu Temsilcilerinin açıklamaları:

Çevre ve Orman Bakanlığı temsilcisi Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü Av ve Yaban Hayatı Daire Başkanı Yaşar TÜRKLEŞ yazılı ve şifahi olarak;

Hayvanları Koruma Kanununun hükümlerinin yeterince caydırıcı olduğunu, ancak uygulamada sorunların yaşandığını,

Çevre ve Orman Bakanlığı'nın mevcut personeliyle gerekli denetimlerin üstesinden gelmesinin çok zor olduğunu,

Bakanlıkları bünyesinde yeterli sayıda veteriner personel bulunmadığını bunun için Tarım ve Köyişleri Bakanlığının veterinerlerinden yararlanmak istediklerini,

İçişleri Bakanlığı ve mahalli idareler ile işbirliği içerisinde kolluk kuvvetlerinin desteği ile denetimlerin yapılmasıyla ancak denetim ihtiyacının karşılanabileceğini,

Türk Veteriner Hekimler Birliğinden de kliniklere getirilen tehlikeli hayvanların bildirilmesine için destek beklediklerini,

Kanunun hükümlerinin uygulanmasından mahalli idareler ve İçişleri Bakanlığının da sorumluluğu bulunduğunu, ancak, Belediyeler, İçişleri Bakanlığı ve Veterinerler Birliği tarafından bu konuda kendilerine hemen hemen hiçbir ihbarda bulunulmadığını,

İlgili idareler ve bilim kuruluşlarından destek alarak tehlikeli köpek türlerinin tespiti için çalışma yaptıklarını, bu çalışmalar çerçevesinde, 2008 yılı içerisinde 81 il valiliğine ve ilgili kamu kurumlarına meri mevzuat çerçevesinde gerekli tedbirleri almalarının bildirildiğini, Kanunun 14 üncü maddesinde yer alan pitbull terrier ve Japanese Tosa'ya Dogo Argentino, Fila Brasileiro ve bu ırkların melezlerinin de ilave edildiği, yine tüm veteriner kliniklerine bakım ve tedavi amaçlı gelen tehlike arz eden köpeklerin veteriner hekimler odası tarafından il valiliğine bilgi vermelerinin istendiğini,

Tehlikeli hayvanlarla ilgili halkın bilgilendirilmesi amaçlı poster basımı çalışması yaptıklarını,

Birçok yerde kaydı yapılmamış bu tür hayvanlara el koyduklarını, tehlikeli köpekler ile ilgili hükümlere aykırı davranışlara 2007-2010 yılları arasında 13.230 TL. idari para cezası uyguladıklarını,

Kanun ve Uygulama Yönetmeliğinde tehlikeli hayvanların insan ve çevre sağlığına zarar vermemesi amacıyla caydırıcı hükümlerin açıkça yer aldığını,

Bakanlıklarınca, 2004 yılı içerisinde, 5199 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanması ve denetimi yetkisinin bu Kanunun 17 nci maddesine istinaden mahallin en büyük mülki amirliklerine devredildiğini,

İfade etmiştir.

İçişleri Bakanlığı temsilcisi Murat Dikbaş;

Valinin başkanlığındaki il hayvan koruma kurullarının, ilgili mevzuattaki görev ve sorumlulukları yerine getirmekle yükümlü olduğunu, yine Büyükşehir Belediyelerinin barınak kurmak suretiyle gerekli önlemleri almak durumunda olduklarını,

Bakanlıklarına gelen talep ve şikâyetleri ilgili birimlere aktardıklarını, Kanunda belirtilen görevlerin valilikler ve yerel yönetimler tarafından yerine getirilmesine ilişkin muhtelif tarihlerde 4 genelge yayımladıklarını,

Belediye zabıtalılarının ve kolluk görevlilerinin tehlikeli hayvanların toplanması dahil gerekli tedbirleri almaları gerektiğini, valilerinde gerekli organizasyonu sağlamakla yükümlü olduklarını,

Belirtmiştir.

Tarım ve Köyişleri Bakanlığının 22/03/2010 tarihli yazısında;

Pitbull, Terrier, Jaanese Tosa gibi tehlike arz eden köpek ırklarının dünyanın birçok ülkesinde yaygın olarak köpek dövüşlerinde kullanılmak üzere farklı ırkların melezlenmesi ile üretildiğinin bilindiği,

Zaman içinde yetiştiriliş amacı doğrultusunda güç ve saldırganlık özellikleri daha da gelişecek şekilde seleksiyona tabi tutulan bu ırkların diğer köpek ırklarından farklılaştığı; saldırganlık, güç ve mücadeleci özellikleri diğer özelliklerinin önüne geçtiği,

Bu nedenlerle söz konusu ırkların diğer köpek ırkları ile barış içinde aynı ortamda yaşayamadığı, tahrik edilmedikleri halde çocuklara ve yetişkinlere saldırarak ölüme kadar varan zararlar verebildikleri,

Buna ek olarak, sahipleri tarafından ilgili ırkların tercih edilme sebebinin dövüştürme ya da diğer kişilere saldırı amaçlı olduğu, bu ırkların mevcudiyetleri yasa dışı olan köpek dövüşlerinin yaygınlaşmasına neden olduğu, kötü niyetli kişilerce tehdit ve saldırı amacıyla kanunların çevresinden dolaşarak bir nevi silah olarak kullanıldığı,

Bu kapsamda, gelişmiş ülkeler tarafından hayvan refahı ve kamu güvenliği dikkate alınarak bahsi geçen ırkların yaygınlaşmasının sınırlandırıldığı, bu çerçevede, halkın huzuru, esenliği, sağlığı ve güvenliğinin korunması bakımından 5199 sayılı Kanun ile söz konusu ırklara getirilen sınırlamaların Bakanlıkları tarafından da haklı ve yerinde olduğunun mütalaa edildiği,

Belirtmiştir.

İstanbul Valiliğinden gönderilen 23/3/2010 tarihli bilgi notunda;

Müşteki Dursun KURT isimli şahısla İl Müdürlüğü elemanlarınca bizzat yapılan görüşme;

Dursun KURT'un şikayetine konu olan ısırılma vakasının 2001 yılında meydana geldiği, o yıllarda henüz pitbull ile ilgili bir yasak olmadığı, ancak olayın ailesi ve çevresi üzerinde psikolojik olarak etki bıraktığı ve halen sokakta gördüğü her pitbull sahibi ile kavga ettiği ve bu hayvanların bakımı ile ilgili yeni bir düzenleme yapılması talebinin olduğunu belirttiği,

Yapılan inceleme sırasında ısırılma olayındaki köpeğin belirtilen adreste bulunmadığı, sahibinin ise hapisteye olduğu bilgisi alındığı,

Bahse konu pitbull cinsi köpek ile ilgili İl Müdürlüğü teknik elemanlarınca gerekli incelemelerin yapıldığı,

Bildirilmiştir.

c-) Usul ve Esasa ilişkin Değerlendirme:

Komisyonumuz, “Çevre ve insan güvenliği bakımından risk taşıyan pitbull vb. tehlikeli hayvanlar hakkında gerekli önlemlerin alınması” talebini içeren dilekçe hakkında ilgili kamu kurumlarından somut konunun incelenmesini ve neticenin bildirilmesini istemekle beraber, talep ve şikâyet konusunun genellik arz etmesi, görsel ve yazılı medya organlarında benzer şikâyet konularının sıkça yer almasını dikkate alarak, konuya ilişkin kamu kurum ve kuruluşlarının yaptığı iş ve işlemleri genel olarak sorgulamayı, değerlendirmelerini almayı ve bu çerçevede sonuçlar çıkarmayı uygun bulmuştur.

Yapılan usuli incelemede gündeme alınan dilekçenin 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına dair Kanun ve TBMM İçtüzüğü'nün 115 ila 120 nci maddelerinde belirtilen koşulları taşıdığı görülmüş, dilekçe konularının DKGK'da esastan incelenmesi uygun bulunmuştur.

Pitbull vb. tehlikeli hayvanların oluşturduğu tehdide karşı gerekli önlemlerin alınması hususu Dünyadaki çoğu ülkenin güncel gündem maddelerinden birini oluşturmıştır. Örneğin Amerika'daki bazı eyaletlerde bu tür köpeklerin sahiplenilmesi tamamen yasaklanmışken diğer bazı eyaletlerde ise, bu hayvanların ev dışına çıkarılmaması, ağızlık takılması, kayıt edilerek kısırlaştırılması, sebep olabileceği zararlara karşı yüksek meblağlarla sigortalattırılması vb. ağır yükümlülükler getirilmiştir. Çoğu Avrupa ülkesi de ya bu hayvanların beslenmesi konusunda kapsamlı bir yasak getirmiş ya da son derece sınırlayıcı şartlar altında bu hayvanların bulundurulmasına izin vermişlerdir.

Bilindiği üzere hayvanların insan ve doğa kaynaklı mağduriyetlerinin önlenmesi, gözetilmeleri, canlarının ve sağlıklarının korunması amacıyla Ülkemizin uluslararası taahhütleri ve geleneksel değerleri gözetilerek 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu, 22 nci Yasama Döneminde kabul edilmiştir. Adından da anlaşıldığı üzere Kanunun genel odağında hayvanların korunması yer almıştır. Bununla birlikte Kanun koyucu tehlikeli hayvanlara karşı

çevre ve insan sağlığının korunmasını koyduğu hükümlerle güvence ve koruma altına almayı da ihtiyaç olarak görmüştür.

5199 sayılı Kanunun Yasaklar başlıklı 14 üncü maddesinde, '*Pitbull Terrier, Japanese Tosa gibi tehlike arz eden hayvanları üretmek; sahiplendirilmesini, ülkemize girişini, satışını ve reklamını yapmak; takas etmek, sergilemek ve hediye etmek*' yasaklanırken; bu Kanunun geçici 1 inci maddesiyle de, '*belirtilen bu hayvanlardan, yurda bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce sokulmuş olanların sahipleri; üç ay içerisinde hayvan koruma kurullarına bildirimde bulunarak bunları kayıt altına aldirmek; altı ay içerisinde kısırlaştırarak kısırlaştırıldıklarına ilişkin belgeleri il hayvan koruma kurullarına teslim etmek zorunluluğunda*' oldukları belirtilmiştir. Kanunun idari cezalar başlıklı 28 inci maddesiyle '*tehlikeli hayvanlarla ilgili yasalara aykırı davranışlara hayvan başına üçbindört yüzotuzdört (3434) Türk Lirası idarî para cezası verileceği ve hayvanlara el konulacağı*' belirtilmiştir. Yine bu Kanunun 15 ila 17 inci maddelerinde her ilde valinin başkanlığında oluşturulacak il hayvanları koruma kurulları Kanunun hükümlerinin uygulanmasından sorumlu tutulmuş, bu Kanun hükümlerine uyulup uyulmadığını denetleme yetkisi ise Çevre ve Orman Bakanlığına bırakılmıştır. Uygulamada bu denetim yetkisi, Kanunun 17 nci maddesine istinaden mahallin en büyük mülki amirliklerine devredilmiştir.

Bu çerçevede Kanun Koyucu bu hayvanların üretimini, başka birine sahiplendirilmesini ve satışını yasaklarken, hali hazırda bu hayvanları besleyenlere de, kayıt altına aldırma, kısırlaştırma gibi ağır yükümlülükler getirmiştir. Kanunun söz konusu maddeleriyle bir kısmının ismi açıkça belirtilerek insan ve çevre sağlığı ve güvenliği bakımından tehlikeli kabul edilen hayvanların, belli bir süreçte toplumsal yaşamdan tamamen uzaklaştırılması ana hedef olarak gözetilmiştir. Kanun koyucu bu hedefe ulaşmak için öncelikle yeni üretimleri yasaklarken, varolanların da belli yükümlülükler dâhilinde ömürlerinin sonlanmasıyla tamamen toplumsal yaşamdan çıkarılmasını arzulamıştır. Hiç şüphesiz ki hayvanları koruma amacıyla kanun çıkaran irade, söz konusu hayvanların tehlikelilik durumlarını bilerek ve dikkate alarak, can ve mal güvenliği, toplumun huzur ve esenliği bakımından yaşamsal önemde gördüğü bu hususu caydırıcı hükümlerle düzenleme ihtiyacı görmüş; kamu idarelerine de gerekli işlemleri tesis etmelerine ilişkin görev, yetki ve sorumluluk vermiştir.

Komisyonumuz sağlıklı bir kanaate ulaşmak için Kanun Koyucunun bu yaklaşımını bir kez de kendi çalışmalarıyla pekiştirmek istemiştir. Bu çerçevede öncelikle pitbull vb. hayvanların kamusal ve toplumsal alanlarda (park, mahalle, sokak vs.) bulundurulmasının kamu düzeni bakımından risk oluşturup oluşturmadığı hususu üzerinde durulmuştur. Başta Tarım ve Köyşleri Bakanlığı ve Türk Veteriner Hekimler Birliği olmak üzere konu üzerinde uzmanlığı olan kamu ve özel kuruluşların verdiği bilgilerden;

Pitbull, Terrier, Jaanese Tosa gibi tehlike arz eden köpek ırklarının dünyanın birçok ülkesinde yaygın olarak köpek dövüşlerinde kullanılmak üzere farklı ırkların melezlenmesi ile üretildiği, saldırganlık özelliklerinin genetik yapılarından kaynaklandığı,

Zaman içinde yetiştiriliş amacı doğrultusunda güç ve saldırganlık özellikleri daha da gelişecek şekilde seleksiyona tabi tutulan bu ırkların diğer köpek ırklarından farklılaştığı; saldırganlık, güç ve mücadeleci özellikleri diğer özelliklerinin önüne geçtiği,

Bu nedenlerle söz konusu ırkların diğer köpek ırkları ile barış içinde aynı ortamda yaşayamadığı, tahrik edilmedikleri halde çocuklara ve yetişkinlere saldırarak ölüme kadar varan zararlar verebildikleri, toplum içerisinde bulundurulmalarının kamu düzeni bakımından risk oluşturduğu anlaşılmıştır.

Tehlikeli hayvanların bu özelliklerinin yanı sıra kamu düzeni bakımından risk taşımalarını artıran diğer bir sebep ise, bu hayvanların psikolojik sorunları ön planda olan ve çoğu zaman köpek dövüşleri gibi meşru olmayan işlerde kullanmak isteyen kişilerce besleniyor olmasıdır. Belki iyi niyetli ellerde çok risk taşımayacak bu hayvanların çoğu zaman kötü niyetli kişilerce sahiplenilmesi, bazen ölümcül bir silaha dönüşebilmesine netice vermektedir. Yazılı ve görsel basında yer alan haberler de bu tespiti teyit etmektedir.

5199 sayılı Kanunun yukarıda belirtilen tehlikeli hayvanların toplumsal yaşamdan belli bir süreçte tamamen uzaklaştırılmasını sağlamaya yönelik amir hükümleri karşısında, bu Kanunun yürürlüğe girdiği 2004 yılından bu güne kanun koyucunun açık irade ve arzusuna karşın bu hayvanların toplumsal yaşamdaki varlığında azalmanın olması bir yana, bu hayvanların sayılarında artış yaşanmıştır. Kaldı ki bu köpeklerin ortalama ömürleri dikkate alındığında mevcut tehlikeli hayvanların pek çoğunun bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra üretilerek sahipliğe konu edildiği anlaşılmaktadır.

Komisyonumuzun bilgisine başvurduğu gerek kamu kurumu temsilcilerinin gerekse sivil toplum örgütlerinin ittifakla belirttikleri bir durum da, 5199 sayılı Kanunun yukarıda belirtilen hükümleri doğrultusunda uygulamanın geliştirilemediği, yerel ve merkezi idare kuruluşlarının bu Kanunda belirtilen sorumlulukları tam olarak yerine getiremediği, yapılan işlemlerin kanun koyucunun belirlediği hedefleri gerçekleştirmenin gerisinde kaldığıdır. Bu çerçevede Kanunun belirlediği hedeflere ulaşmak için salt çevre il müdürlüklerinin personeliyle gerekli denetimlerin üstesinden gelinmesinin çok zor olduğu da anlaşılmaktadır.

Denetim/yönetim eksikliğiyle beraber internet kullanımı ve petshopların yaygınlaşması, yeni pazarların oluşmasına, bu hayvanların üretilip, satılmasına ve köpek dövüşleri gibi kötü niyetli faaliyetlere zemin hazırlamıştır.

Yukarıda belirtilen durumlar dikkate alındığında, Kanun Koyucunun tehlikeli hayvanların toplumsal yaşamdan uzaklaştırılmasında geçici bir yöntem olarak gözettiği – kanunun yürürlüğe girdiği tarihte mevcut tehlikeli hayvan sahipleri için öngörülen- koşullu izin, ana kuralı ve hedefi işlevsizleştiren sonuçlar doğurduğu ortadadır. Kaldı ki Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren 6 yıl gibi bir süre geçtiği, köpeklerin yaşam sürelerinin yaklaşık 10 yıllı sınırlı olduğu düşünüldüğünde, Geçici 1 nci madde hükmünün uygulama alanının ciddi olarak azaldığı da ortadadır.

Oysa, yasaların şekli ve lâfzi yorumu kadar amaçsal yorumu da yapılmalı ve yasa koyucunun gerçek maksadı ile yasanın ‘ratio legis’ (ruhu, özü) bu şekilde ortaya konulmaya çalışılmalıdır. Yürütme makam ve görevlileri de yapacakları idari düzenlemelerini, uygulamalarını bu hedefe en kısa ve etkin yoldan ulaştıracak şekilde geliştirmek durumundadır. Geline durum dikkate alındığında koşullu izne tabi tehlikeli hayvan sahipleri sorumluluklarını yerine getirmemiş, icra makamları Kanunun öngördüğü hedefe ulaşmak ve amacını yakalamak üzere gerekli iş ve işlemleri gerçekleştirememiş, Kanun koyucunun destekleyeceği cesaretli adımları atamamıştır.

Bu çerçevede yetkili icra makamları toplumsal yaşamla etkileşime geçirilen tehlikeli hayvanların re’sen veya şikayet üzerine el konulması dahil etkin düzenlemeleri yapmak ve uygulamalarını şekillendirmekle yükümlüdür. Özel Kanun niteliğindeki 5199 sayılı Kanunla belirtilen idari makamların tehlikeli hayvanlara ilişkin gerekli önlemleri alma sorumluluklarının yanı sıra, kamu düzenini ilgilendirmesi nedeniyle belediye zabıtası ve genel kolluk makam ve görevlileri de özel ve genel kanunlardan aldıkları yetki ve görev doğrultusunda gerekli önlemleri almaları, valilerinde gerekli organizasyonu tesis etmeleri gerekmektedir.

Komisyonumuz kamu idarelerinin ve özellikle genel kolluk görevlilerinin sorumluluklarının kanunda açık ve daha net ifade edilmesine ilişkin kanuni düzenleme ihtiyacı olduğunu dile getiren yaklaşıma da katılmamaktadır. Gerek 5199 sayılı Kanun gerekse kamu düzenini, toplumun sağlığını korumaya yönelik genel yasa metinleri, gündem konusu tehlikeli hayvanlara ilişkin, bir yandan kamu idarelerinin görev ve sorumluluklarını düzenlerken, diğer yandan caydırıcı müeyyidelerle de bu yetki ve göreve güç katmıştır. Burada sorun daha çok kurumlar arası koordinasyon eksikliği ve idari mevzuat eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Komisyonumuz bu noktada Çevre ve Orman Bakanlığının ve İçişleri Bakanlığının Kanunun hükümlerinin uygulamaya geçirilmesinde, idari düzenlemelerin yapılmasında ve koordinasyonun kurulmasında, birinci derecede yükümlü olduğunun da özellikle altını çizmektedir.

Bu çerçevede, Hayvanları Koruma Kanunun Uygulama Yönetmeliğinin “el koymaya” ilişkin hükmünün, el koyma yetkisinin genel kolluk makamları ve belediye zabıtasını içerecek şekilde genişletilmesi; Kanunun yürürlüğe girmesinden önce sahiplenilip sahiplenilmediğine bakılmaksızın şikâyet üzerine veya re’sen insan yaşam alanlarında bulundurulmuş tehlikeli hayvanların el konulup, çevre il müdürlükleri ve belediyelere teslim edilmesi ve el konulan bu hayvanların hayvan barınaklarında rehabilite edilip kontrol altına alınmasına ilişkin düzenleme yapılması; Kanunun yürürlüğe girmesinden önce sahiplenilip sahiplenilmediğine bakılmaksızın tehlikeli hayvanları insan yaşam alanlarında besleyenlerin, bu hayvanları yetkili idari makamlara teslim etmelerine ilişkin yükümlük getirilmesi; yine İçişleri Bakanlığınca da valiliklerin, kolluk makamlarının ve mahalli idarelerin tehlikeli

hayvanların el konulmasına ve kontrol altına alınmasına ilişkin gerekli hassasiyetin gözetilmesi yönünde talimatlandırılması, Komisyonumuzca ivedilikle uygulamaya kazandırılması gereken idari tasarruflar olarak düşünülmektedir. Yine el koyma noktasında inisiyatif kullanacak görevlilerin müdahalelerini doğru ve yerinde yapabilmeleri için tehlikeli hayvanların cinsleri konusunda bilgilendirmesi Çevre ve Orman Bakanlığınca öncelikle sağlanmalıdır.

Komisyonumuzun tespit ettiği bir durum da, tehlikeli hayvanların internet üzerinden ve petshoplar aracılığıyla üretiminin, satışının ve reklamının açıkça yapılıyor olmasıdır. Komisyonumuzun bilgisine başvurduğu kamu ve özel kurum temsilcileri özellikle internet ve petshoplar üzerinden bu işlerin yapıldığına ilişkin somut gözlem ve tecrübelerini aktarmışlardır. Tarafımızca yapılan internet üzerindeki basit çaplı taramada bile bu içerikle pek çok web sitesiyle karşılaşmıştır. Kanunun emredici hükümlerine aykırı internet üzerinden yapılan yayınların durdurulması için Çevre ve Orman Bakanlığı ve Kolluk makamlarınca öncelikle bu sitelerin tespit edilmesi ve bu tespitlerin adli soruşturma/kovuşturma makamlarıyla paylaşılıp bu makamların harekete geçirilmesi gerekmektedir.

Yine Kanunun emredici hükümleri karşısında, söz konusu hayvanların gerek dövüşlerden kaynaklı yaralanmalar gerekse bakımları nedeniyle veteriner kliniklerine götürüldükleri düşünüldüğünde, veterinerlik hizmetlerini kamu ve kişi yararına yönelik gelişimini hedefleyen Türk Veteriner Hekimler Birliği gibi kamu meslek kuruluşlarının, bu hayvanların ihbarı ve gerekli önlemlerin alınması için meslek mensuplarını yönlendirici iş ve işlemleri yapmaları beklenmelidir. Çevre ve Orman Bakanlığının muhtelif tarihli yazılarıyla bu yönde Türk Veteriner Hekimleri Birliği nezdinde bir takım girişimlerde bulunduğu bilinse de, Komisyonumuza ulaşan bilgilerden uygulamada veteriner hekimlerden bu yönde çok da katkı sağlanmadığı anlaşılmıştır.

Özetle;

- Kanunun asıl hedefi tehlikeli hayvanları toplumsal alanlardan tamamen uzaklaştırmaktır.
- Kanunun Geçici 1 nci maddesinin uygulama alanı önemli bir oranda azalmıştır.
- Kamu idareleri Kanunun asıl amacını gerçekleştirmeye yönelik re'sen elkoyma dahil etkili önlemleri almakla yükümlüdür.
- Bu hayvanların bulundurulması kamu düzenini bozucu sonuçlar doğurmaktadır.
- Çevre il müdürlükleri mevcut personeliyle söz konusu hedefleri gerçekleştirmekte yetersiz kalmaktadır.
- Kamu düzenini gerektirmesinden Belediye zabıtalrı, genel kolluk makam ve görevlileri gerekli inisiyatifi kullanmalıdır.

- Başta internet üzerinden yapılan yayınlar olmak üzere tehlikeli hayvanların satışının, reklamının ve üretiminin yapıldığı ortamlar üzerinde denetimler artırılmalıdır.
- Kamu yararını hedefleyen kamu meslek kuruluşları da kanun koyucunun hedeflerinin gerçekleştirilmesine yardımcı olmalıdır.

Gereği Düşünüldü:

Çevre ve insan güvenliği bakımından risk taşıyan pitbull vb. tehlikeli hayvanlar hakkında gerekli önlemlerin alınması talebini içeren dilekçe konusuna ilişkin yukarıda yapılan değerlendirmeler doğrultusunda;

- Çevre ve Orman Bakanlığından, toplu yaşam alanlarında bulundurulan tehlikeli hayvanların şikâyet üzerine veya re'sen el konulup, çevre il müdürlükleri ve belediyelere teslim edilmesine; el konulan bu hayvanların hayvan barınaklarında rehabilite edilip kontrol altına alınmasına ve tehlikeli hayvan sahiplerine bu hayvanları ilgili idarelere teslim etme yükümlülüğü getirilmesine ilişkin idari düzenlemelerin yapılmasının istenilmesine,
- Çevre ve Orman Bakanlığından, kurumlar arasında yaşanan koordinasyon eksikliğinin ve görev ve yetki dağılımındaki belirsizliğin giderilmesine; tehlikeli hayvanlara el koyma yetkisinin genel kolluk makamları ve belediye zabıtasını içerecek şekilde genişletilmesine ilişkin idari düzenlemelerin yapılmasının istenilmesine,
- İçişleri Bakanlığından ve Çevre ve Orman Bakanlığından, il valiliklerinin, kolluk makamlarının ve mahalli idarelerin tehlikeli hayvanların el konulmasına ve kontrol altına alınmasına ilişkin gerekli hassasiyeti gözetmeleri ve uygulamalarını gerçekleştirmeleri yönünde talimatlandırılmasının istenmesine; genel ve belediye kolluk görevlilerinin tehlikeli hayvanların türlerini tanımlarına ilişkin bilgilendirilmesinin istenmesine,
- Çevre ve Orman Bakanlığından, Kanunun emredici hükümlerine aykırı internet üzerinden yapılan yayınların durdurulması için öncelikle bu sitelerin tespit edilmesinin ve bu tespitlerin adli soruşturma/kovuşturma makamlarıyla paylaşılıp bu makamların harekete geçirilmesinin istenmesine; hayvan üretim çiftlikleri ve petshoplar üzerinde yapılan denetimlerin artırılmasına ilişkin il valiliklerinin ve yerel idarelerin uyarılmasının istenmesine,
- Türk Veteriner Hekimler Birliğinden, hayvan kliniği işleten veteriner hekimlerin bakım ve yaralanma nedeniyle kendilerine ulaşan tehlikeli hayvanları ilgili idarelere bildirmelerine ilişkin uyarılmalarının ve bu konuda mesleki duyarlılığın geliştirilmesinin istenmesine,

3071 sayılı Kanun ve TBMM İçtüzüğü'nün ilgili maddeleri gereğince, itiraz yolu açık olmak üzere oybirliğiyle karar verildi.

Karar No: 15

Konu : Çevre ve insan güvenliği bakımından risk taşıyan pitbull vb. tehlikeli hayvanlar hakkında gerekli önlemlerin alınması talebini içeren dilekçe konusu hakkında.

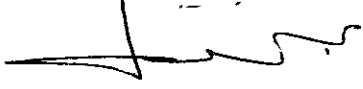

Yahya AKMAN
Şanlıurfa Milletvekili
Dilekçe Komisyonu Başkanı

Ali KUL
Bursa Milletvekili
Dilekçe Komisyonu Başkanvekili

Faruk KOCA
Ankara Milletvekili
Dilekçe Komisyonu Sözcüsü

Mehmet Halit DEMİR
Mardin Milletvekili
Dilekçe Komisyonu Katip Üyesi

Hayrettin ÇAKMAK
Bursa Milletvekili
Dilekçe Komisyonu Üyesi

Hüseyin BESLİ
İstanbul Milletvekili
Dilekçe Komisyonu Üyesi

Ahmet ÖKSÜZKAYA
Kayseri Milletvekili
Dilekçe Komisyonu Üyesi

Fuat ÖLMEZTOPRAK
Malatya Milletvekili
Dilekçe Komisyonu Üyesi

Seracettin KARAYAĞIZ
Muş Milletvekili
Dilekçe Komisyonu Üyesi

Mustafa KUŞ
Şanlıurfa Milletvekili
Dilekçe Komisyonu Üyesi

Rasim ÇAKIR
Edirne Milletvekili
Dilekçe Komisyonu Üyesi

Fuat ÇAY
Hatay Milletvekili
Dilekçe Komisyonu Üyesi

Bihlun TAMAYLIGİL
İstanbul Milletvekili
Dilekçe Komisyonu Üyesi

Muharrem VARLI
Adana Milletvekili
Dilekçe Komisyonu Üyesi

Recep TANER
Aydın Milletvekili
Dilekçe Komisyonu Üyesi

Fatma KURTULAN
Van Milletvekili
Dilekçe Komisyonu Üyesi